

โมดูลที่ 3

การจัดการ ชั้นเรียน ของครูปฐมวัย

คำนำ

คู่มือครูปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กแบบองค์รวม : แนวทางปฏิบัติเพื่อคุณภาพการเรียนรู้ทุกมิติ ชุดนี้อยู่ในแผนความร่วมมือระหว่างองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ครูและผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยทั่วประเทศมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลเด็กปฐมวัย และเสริมสร้างสมรรถนะของครูและผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องตามวัย รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง พ่อ แม่ และชุมชน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

เพราะการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างพลเมืองที่มีศักยภาพในอนาคต ครูและผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานชีวิตให้แก่เด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมถึงมีคุณธรรมและจริยธรรม คู่มือเล่มนี้เรียบเรียงมาจากการอบรมครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 48 แห่ง ทุกภาคทั่วประเทศ และ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูและผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

เนื้อหาในคู่มือครอบคลุมแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก การดูแลสุขภาพและความปลอดภัย ตลอดจนแนวทางการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู เด็ก และครอบครัว เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ครูให้คำแนะนำในการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง พ่อ แม่ และชุมชน เพื่อขยายผลการพัฒนาเด็กให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็นหนังสือโมดูลละหนึ่งเล่ม ได้แก่

โมดูลที่ 1 สมองกับการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย

โมดูลที่ 2 สมรรถนะเด็กปฐมวัย

โมดูลที่ 3 การจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัย

โมดูลที่ 4 การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อดูแลเด็กปฐมวัย

โมดูลที่ 5 การเตรียมความพร้อมในการสื่อสารของครู

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างสมรรถนะของครูและผู้ดูแลเด็กให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การเติบโตของเด็กปฐมวัยอย่างสมดุล พร้อมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศชาติในอนาคต

คณะทำงาน

หน้า

บทนำโมดูลที่ 3	4
ส่วนที่ 1 การบูรณาการกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย	5
1. แผนการจัดประสบการณ์ และลำดับขั้นบูรณาการกิจกรรมการสอนสมรรถนะในห้องเรียนให้มีคุณภาพ	6
1.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา	
1.2 ออกแบบการจัดประสบการณ์	
1.3 เขียนแผนการจัดประสบการณ์	7
1.4 ประเมินหลังการจัดประสบการณ์	8
ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ที่แทรกสมรรถนะของเด็กปฐมวัย	
ส่วนที่ 2 การจัดการชั้นเรียน	27
1. ความหมายและหลักการในการจัดการชั้นเรียน	28
1.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	
1.2 การสร้างวินัยในชั้นเรียน	29
1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครู	31
1.4 การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน	32
กิจกรรมทบทวน	34
ส่วนที่ 3 การติดตามและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	35
1. การติดตาม การบันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	36
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน และการวัดระดับเทียบเคียงกับสมรรถนะเด็กปฐมวัย	39
3. การปรับใช้สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการติดตามพัฒนาการตามวัย	41
4. การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการวางแผนกิจกรรมในห้องเรียนปฐมวัย	42
5. ประโยชน์ของครูและผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัยและทักษะในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเพื่อติดตามพัฒนาการ	44
กิจกรรมทบทวน	46

กิตติกรรมประกาศ

คู่มือครูปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กแบบองค์รวม : แนวทางปฏิบัติเพื่อคุณภาพการเรียนรู้ทุกมิติ ชุดนี้คงไม่อาจสำเร็จได้หากไม่มีความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่าย องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทยจึงขอขอบคุณ

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น : พลวัฒน์ การยุทธภัสกร, ชลิดา ยุตราวรรณ, ชัยวัช มหัทธโนโชค และเจ้าหน้าที่กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- กรุงเทพมหานคร : นิภา จวนโสม
- เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน : นิกร อินทะจักร
- ทีมงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย : บริษัท เอดูเคชั่น เซอร์วิส แอนด์ เทรนนิ่ง เอเจนซี จำกัด: ผศ.ดร.จิตรา ชนะกุล, ผศ.ดร.นิรมล สุวรรณศรี, ผศ.ดร.วัชรีย์ ร่วมคิด, ดร.กิตติศักดิ์ เกตุนุติ, วรรณัฐ โรจนไพรินทร์, ธนัตถ์ จันทวาท, ศศิพันธ์ บุญยสวัสดิ์, ปิยนุช พูลทรัพย์, ศุภดา พิงศิริณ, ศิริขวัญ กลิ่นขจาย, สมฤทัย คำแห่, กิตติพันธ์ ไชยสาร
- ทีมงานมูลนิธิรักไทย : สุนีย์ ตาพวัฒน์, นิภา ชมภูป่า, ประทีป โล่ห์นารายณ์, เพ็ญภา คงดี, สุธีรัตน์ คชสวัสดิ์, แสงตะวัน งามกาหลง, ชัชพลสิทธิ์ ถาวร, ศิริพันธ์ ช่างน้อยอำไพ, ธนกฤต ไวดี, สุนารีย์ อินตะ
- มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน : สุดใจ พรหมเกิดและทีมงาน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย : ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู
- บรรณาธิการ : ชัยฤทธิ์ ศรีโรจน์ฤทธิ์
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสาธิตในความร่วมมือระหว่างองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร 27 แห่งสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร:
 - i. ภาคเหนือ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศูนย์แม่เตาไหและศูนย์ทุ่งป่าเก็ด) เทศบาลเมืองแม่ใจ จ.เชียงใหม่, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว จ.ลำปาง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม จ.เชียงราย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฐมวัยที่ปิงการณมิตร เทศบาลตำบลจิม จ.พะเยา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป้าสัก จ.ลำพูน
 - ii. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโอทีเฉลิมพระเกียรติ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย จ.ขอนแก่น, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเคหะประชาสამัคคี เทศบาลนครนครราชสีมา จ.นครราชสีมา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดมหาธาตุ เทศบาลตำบลเชียงคาน จ.เลย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก จ.อุดรธานี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลพังเคน จ.อุบลราชธานี
 - iii. ภาคกลาง : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต (วัดประยูรธรรมมาราม) จ.ปทุมธานี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลพยอม จ.พระนครศรีอยุธยา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางระกำ จ.พิษณุโลก
 - iv. ภาคตะวันออก : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ จ.ชลบุรี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดตะพงนอก องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง จ.ระยอง
 - v. ภาคตะวันตก : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศาลาเขื่อน องค์การบริหารส่วนตำบลตำบจุ จ.เพชรบุรี
 - vi. ภาคใต้ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลท่าซัก จ.นครศรีธรรมราช, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิงเขา องค์การบริหารส่วนตำบลปะลุกาสาเมาะ จ.นราธิวาส, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางโกระ จ.ปัตตานี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตะโหมด จ.พัทลุง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดูซงกูจิ

- จ.ยะลา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าไทร เทศบาลเมืองคลองแห จ.สงขลา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีวังค์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านท่าเนียบ จ.สุราษฎร์ธานี
- vii. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนนวมประดิษฐ์ เขตภาษีเจริญ, ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนราษฎร์พัฒนา เขตมีนบุรี, ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนวัดเทพากร เขตบางพลัด, ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ร่วมโครงการฯ จ.แม่ฮ่องสอน 21 แห่ง :
 - i. อำเภอปาย : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่ายโสนบัณฑิตย์ (ร.๗ พัน๕) องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้
 - ii. อำเภอปางมะผ้า : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสบป่อง องค์การบริหารส่วนตำบลสบป่อง
 - iii. อำเภอขุนยวม : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลขุนยวม
 - iv. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำกาด องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผาป่อง องค์การบริหารส่วนตำบลผาป่อง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยเตี๋ย องค์การบริหารส่วนตำบลผาป่อง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กห้วยเสือเฒ่า องค์การบริหารส่วนตำบลผาป่อง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาป่าแป๋ องค์การบริหารส่วนตำบลหมอกจำแป๋, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่สะงา องค์การบริหารส่วนตำบลหมอกจำแป๋, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านรักไทย องค์การบริหารส่วนตำบลหมอกจำแป๋, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยขาน องค์การบริหารส่วนตำบลหมอกจำแป๋
 - v. อำเภอแม่ลาน้อย : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่ลาน้อย เทศบาลตำบลแม่ลาน้อย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทิดไท้องค์ราชัน เทศบาลตำบลแม่ลาน้อย
 - vi. อำเภอแม่สะเรียง : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำตำบลแม่สะเรียง เทศบาลตำบลเมืองยวมใต้, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ยวม, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยทราย เทศบาลตำบลแม่ยวม, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าข้ามเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาต, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านช่างหม้อ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยเตี๋ย องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพซอ องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน
 - vii. อำเภอสบเมย : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแม่สวด องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด
 - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เข้าร่วมทดลองใช้คู่มือ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ จ.เชียงราย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าทอง จ.พิษณุโลก, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าสัก จ.ลำพูน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลวังเพิ่ม จ.ขอนแก่น, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสีชมพู จ.ขอนแก่น, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนิคมโนนสมบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ จ.ขอนแก่น, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ จ.ชลบุรี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจุฬารักษ์พัฒนา 1 องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง จ.นครศรีธรรมราช, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลมุตตากิม องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จ.นราธิวาส, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลยะหริ่ง จ.ปัตตานี
 - ทีมงานเด็กปฐมวัย ฝ่ายการศึกษาองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย : ดร.อาร์ดี ชาร์จิจิ, ดร.ทินสิริ ศิริโพธิ์, นภัทร พิศาลบุตรและสุทธิดา สุจิตรวินิจ

บทนำ

การจัดการชั้นเรียนในระดับปฐมวัยเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถของเด็กในทุกด้าน โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการรอบด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสนุกสนานจะทำให้เด็กเกิดความรักในการเรียนรู้และมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในระดับสูงต่อไป

โมดูลนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเนื้อหาจะครอบคลุม 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้ :

1. การบูรณาการกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย ในส่วนนี้จะกล่าวถึงการวางแผน การจัดกิจกรรม และการเลือกสรรกิจกรรมที่ส่งเสริมสมรรถนะของเด็กปฐมวัย โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การสร้างสรรค์ และประสบการณ์ตรง ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

2. การจัดการชั้นเรียน ส่วนนี้จะเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเทคนิคการสร้างวินัย การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน และการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความรับผิดชอบและความร่วมมือในกลุ่มเด็ก

3. การติดตามและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยส่วนนี้จะอธิบายถึงวิธีการบันทึกพฤติกรรม การสังเกต และการใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์ความก้าวหน้าและวางแผนทางในการพัฒนาต่อไป

เมื่อศึกษาจบโมดูลนี้ผู้เรียนจะมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 1

การบูรณาการกิจกรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ในห้องเรียน ของเด็กปฐมวัย

การบูรณาการกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะ ในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย

1. แผนการจัดประสบการณ์ และลำดับขั้นบูรณาการกิจกรรมการสอนสมรรถนะ ในห้องเรียนให้มีคุณภาพ

แผนการจัดประสบการณ์ หรือแผนการสอน เป็นภาระหน้าที่หลักของครูปฐมวัยที่จะต้องทำเพื่อแสดงให้เห็นการวางแผนงานอย่างเป็นระบบของครูผู้สอน การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เป็นการวางแผนและตรวจสอบว่าแผนการจัดประสบการณ์ครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้านโดยรวม กิจกรรมบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี (2561) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

1.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา
ผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจในเป้าหมายของหลักสูตร แล้วออกแบบการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 หนังสือสมรรถนะของเด็กปฐมวัย เป็นต้น

1.2 ออกแบบการจัดประสบการณ์
ผู้สอนควรออกแบบการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษากำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์เป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนสามารถกำหนดหัวเรื่อง โดยพิจารณาจากสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งระบุไว้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนควรกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ให้สัมพันธ์ทุกองค์ประกอบ ดังนี้

- 1. กำหนดมาตรฐาน** ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตามการจัดประสบการณ์ในหน่วยนั้น ควรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และสมรรถนะของเด็กปฐมวัยตามวัย สัมพันธ์กับตามสาระที่ควรเรียนรู้ที่เลือกมาจัดในหน่วยการจัดประสบการณ์นั้น
- 2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้** ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับเด็กเมื่อทำกิจกรรมในหน่วยนั้นแล้ว ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์โดยพิจารณาจากสภาพที่พึงประสงค์ หรือพฤติกรรมบ่งชี้ตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย แล้วปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ตามหน่วย แต่ควรกำหนดจำนวนจุดประสงค์ที่ไม่มากเกินไป เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 3. กำหนดสาระการเรียนรู้** ซึ่งประกอบไปด้วย สาระที่ควรเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ ให้สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ และการดำเนินกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้

1.3

เขียนแผนการจัดประสบการณ์

การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนทั้งการเขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ และแผนรายวัน ต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะของเด็กปฐมวัย รวมถึงสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญตามหน่วยการจัดประสบการณ์ที่ได้ออกแบบไว้ องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์ที่สำคัญ มีดังนี้

1. ชื่อสาระที่ควรเรียนรู้ ชื่อหน่วย ระดับชั้นที่สอน

2. วันและเวลาที่ทำการสอน

3. ชื่อกิจกรรม เป็นชื่อกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน

4. จุดประสงค์ คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่คาดหวังว่าเด็กจะได้รับหลังจากทำกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการประเมินความรู้ ความสามารถ และพัฒนาการของเด็กที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมเสร็จสิ้น สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

4.1 ด้านความรู้ หมายถึง การแสดงความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ที่ปรากฏในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

4.2 ด้านทักษะ หมายถึง สิ่ง que ผู้เรียนปฏิบัติได้เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ ในที่นี้คือ ทักษะที่ได้ปฏิบัติในขณะที่ทำกิจกรรม

4.3 ด้านเจตคติ หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่เรียนรู้ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในระหว่างหรือหลังจากการทำกิจกรรม

5. สาระการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย

5.1 สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นสาระที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษา

5.2 ประสบการณ์สำคัญ เป็นการระบุประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับเมื่อทำกิจกรรม

6. วิธีดำเนินกิจกรรม ผู้สอนเขียนกิจกรรมโดยระบุการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยคำนึงถึงพัฒนาการช่วงความสนใจของเด็กและจุดประสงค์ที่ต้องการ

7. สื่อการสอน ระบุสื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรม

8. การประเมิน ระบุวิธีการประเมินและสิ่งที่ประเมิน ดังนี้

8.1 ด้านความรู้ ประเมินได้จากการให้เด็กตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ การบอก และอธิบายขั้นตอน

8.2 ด้านทักษะ ประเมินได้จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมหรือจากผลงานที่เด็กได้ทำ

8.3 ด้านเจตคติ สามารถประเมินได้จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรม หรือการสอบถาม พูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมหรือผลงานของเด็ก หลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว

8.4 ประสบการณ์สำคัญ เป็นการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์

9. บันทึกหลังการสอน บันทึกผลการจัดกิจกรรม จำนวนเด็กที่ผ่าน และควรเสริม ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นขณะที่ทำกิจกรรมและแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น

ข้อดีของแผนการจัดประสบการณ์ คือ ครูสามารถวางแผนการทำงานล่วงหน้าได้ และเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ครูได้ไตร่ตรองเพื่อพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารได้รับรู้ถึงคุณภาพการทำงานด้านวิชาการ และสามารถให้ความช่วยเหลือชี้แนะได้ทันที

1.4

ประเมินหลังการจัดประสบการณ์

ครูสามารถบันทึกการประเมินได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยบันทึกให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ เช่น การบันทึกพฤติกรรมของเด็กหลังจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ บันทึกความยากง่ายของกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของสื่อ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมในลักษณะการบรรยาย เป็นต้น

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ที่แทรกสมรรถนะของเด็กปฐมวัย
สาระที่ควรเรียนรู้ สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นอนุบาล 3 หน่วย ผัก เรื่อง ผัก

1. ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

2. สาระสำคัญ

ผัก คือ พืชที่เราทาน ผล ใบ ราก ดอก หรือลำต้น มาประกอบอาหาร ผักเป็นอาหารที่มีประโยชน์เพราะอุดมไปด้วยวิตามินที่สำคัญ นอกจากนี้ยังช่วยในการขับถ่ายทำให้สุขภาพดี เด็ก ๆ จึงควรรับประทานผักเป็นประจำ

3. จุดประสงค์

- 3.1 เด็กสามารถบอกชื่อผักได้ (สมรรถนะ 22 พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 253)
- 3.2 เด็กสามารถบอกลักษณะของผักได้ (มาตรฐานที่ 10 สภาพที่พึงประสงค์ที่ 10.1.2)
- 3.3 เด็กสามารถบอกชื่อผักที่ตนเองชอบได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 สาระที่ควรเรียนรู้
 - 4.1.1 ชื่อของผัก
 - 4.1.2 ลักษณะของผัก
- 4.2 ประสบการณ์สำคัญ
 - 4.2.1 ฟังนิทาน “ข้าวไข่เจียวเดียวเดียวอร่อยจัง”
 - 4.2.2 สนทนาและตอบคำถาม
 - 4.2.3 ร้องเพลงอาหาร

5. วิธีการจัดกิจกรรม

- 5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 5.1.1 คุณครูเล่านิทานให้เด็กฟัง เรื่อง ข้าวไข่เจียวเดียวเดียวอร่อยจัง
 - 5.1.2 คุณครูและเด็กร่วมกันสนทนาบอกชื่อผักที่ปรากฏในนิทาน
- 5.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม
 - 5.2.1 คุณครูนำผักแต่ละชนิดที่ปรากฏในนิทานมาให้เด็กได้สังเกตและบอกลักษณะ พร้อมทั้งทวนชื่อผักต่าง ๆ แล้วพูดคุยถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการรับประทานผัก
 - 5.2.2 คุณครูเตรียมไข่เจียวที่ผสมกับผักตามเนื้อหาในนิทาน จานละ 1 ชนิด ทั้งหมด 3 จาน ตัดเป็นชิ้นพอดีคำ แล้วจัดแบ่งให้เด็ก ๆ ได้ทานไข่เจียวผสมผัก ครูสอบถามรสชาติของผักที่ผสมในไข่เจียว เด็ก ๆ ร่วมกันตอบเป็นกลุ่ม

5.2.4 ครูและเด็กร่วมกันทบทวนข้อฝึกอีกครั้ง ให้เด็กมาหิบบัญลักษณ์ของตนเองแปะให้ตรงช่องฝึกที่ตนเองชอบในแผนภูมิรูปฝึก

5.3.1 คุณครูและเด็กสรุปการเรียนรู้เรื่องผัก บอกชื่อผัก และประโยชน์ของผัก แล้วร้องเพลงอาหารพร้อมกัน

6.4 ไช้เจียวใส่ผัก จานละ 1 ชนิด จำนวน 3-4 จาน

7.4 สังเกตการตอบคำถามบอกชื่อผักที่ตนชอบได้

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ ระดับเตรียมอนุบาล (2-3 ขวบ) สารที่ควรเรียนรู้ สารที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นเตรียมอนุบาล หน่วย ผัก เรื่อง หอมหัวใหญ่

จุดประสงค์การเรียนรู้	สารการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สารที่ควรเรียนรู้		
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 1. ร้องเพลงได้ (ค.6) (ส.2-170) 2. แสดงท่าทางประกอบเพลงได้ (ค.2) 3. รำเร่แฉ่งได้ (ค.3) กิจกรรมกลางแจ้ง 4. เล่นอย่างปลอดภัย (ค.1)	- การร้องเพลง - การแสดงท่าทางประกอบเพลง - การเล่นอย่างปลอดภัย - การเล่นเครื่องเล่นสนาม - การดูแลความสะอาดของร่างกาย	- การร้องเพลง - การเล่นสนามอย่างปลอดภัย	1. พาเด็กมาที่ลานพื้นที่กว้าง แล้วอบอุ่นร่างกาย โดยครูเคาะจังหวะให้เด็กเดินก้าวทำตามจังหวะ นับ 1-2 / 1-2 จำนวน 4 ชุด สลับจังหวะ ซ้ำ-เร็วไปรอบ ๆ โดยไม่ชนกัน และหยุดเมื่อครูให้สัญญาณการหยุด 2. ครูพบทวนพาดึง ๆ ร้องเพลง “เข้าครัว” 2-3 ครั้ง แล้วแสดงท่าทางประกอบเพลงตามครู เมื่อร้องเพลงจบให้เด็กบอกว่าอาหารที่ช่วยคุณแม่ทำในเพลงคืออาหารชนิดใด (ไข่เจียว ไข่ดาว) เราสามารถนำผักในไข่เจียวได้หรือไม่ เด็ก ๆ เคยทานไข่เจียวได้หรือไม่บ้าง (ผักชี แครอท หอมหัวใหญ่ เห็ด ฯลฯ) 3. ครูสร้างข้อตกลงกับเด็กในการเล่นสนามร่วมกันอย่างปลอดภัย 4. ปล่อยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ โดยมีครูคอยดูแลความปลอดภัยและการเล่นที่ถูกต้อง 5. ครูให้สัญญาณหยุดเล่น เมื่อหมดเวลา พาเด็กล้างมือก่อนเริ่มกิจกรรมต่อไป	1. สังเกตการร้องเพลงง่าย ๆ ได้ โดยไม่จำเป็นต้องจำเนื้อเพลงได้ถูกต้อง 2. สังเกตการแสดงท่าทางประกอบเพลงได้ 3. สังเกตการร่วมกิจกรรมด้วยอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส 4. สังเกตการเล่นอย่างปลอดภัย

ตัวอย่างบันทึกหลังการสอนกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ / กิจกรรมกลางแจ้ง เรื่อง หอมหัวใหญ่

1. เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....คน 2. ไม่ได้เข้าร่วม (ป่วย/ลา/ขาด).....คน

จุดประสงค์	ควรเสริม		หมายเหตุ / รายชื่อเด็กที่ควรเสริม ต้องติดตามพฤติกรรม
	ทำได้	ควรเสริม	
1.ร้องเพลงได้ง่าย ๆ โดยไม่ต้องจำเนื้อเพลงได้ถูกต้อง (ค.6) (ส.2-170)			
2.แสดงท่าทางประกอบเพลง (ค.2)			
3.ร่วมกิจกรรมด้วยอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส (ค.3)			
4.แสดงพฤติกรรมการเล่นด้วยความปลอดภัย (ค.1)			

สภาพปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ ระดับเตรียมอนุบาล (2-3 ขวบ) สารที่ควรเรียนรู้ สารที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นเตรียมอนุบาล หน่วย ผัก เรื่อง หอมหัวใหญ่

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้		
กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 1. ฟังนิทานและตอบคำถามได้ (ค.6) (ส.3-248-250) 2. ใช้ประสาทสัมผัสในการสำรวจลักษณะของหอมหัวใหญ่ (ค.7) (ส.2-201) 3. บอกลักษณะและชื่อของหอมหัวใหญ่ได้ (ค.6) (ส.3-242) 4. บอกประโยชน์ของหอมหัวใหญ่ได้ (ค.7) (ส.2-178) 5. บอกชื่อส่วนสมและอุปกรณ์ที่ใช้ทำอาหารจากผักได้ (ค.6) (ส.3-242)	- การตอบคำถามจากการ์ตูน - การสำรวจ - การบอกเล่าประสบการณ์เดิม - การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท - การฟังนิทาน - การทำอาหาร	หอมหัวใหญ่ เป็นพืชที่มีหัวอยู่ใต้ดิน มีลักษณะกลมป้อม เปลือกนอกบาง ๆ สีม่วงแดงหุ้มอยู่ เมื่อแห้งแล้วจะกลายเป็นสีน้ำตาล ลำต้นใต้ดินหรือหัวนั้นจะมีกลีบสีขาวอวบหุ้มซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ ทำให้มีลักษณะเป็นหัว หอมหัวใหญ่ มีวิตามินซีสูง รักษาอาการหวัด ลดน้ำมูก ช่วยเรื่องความจำ ภูมิแพ้ หอบหืด	1. นิทานเรื่อง “แกงจืดจากผัก” 2. กระดาษสำหรับบันทึกคำตอบ 3. ปากกาสำหรับจด 4. ส่วนผสมและอุปกรณ์ในการทำซูปปะ 5. ครูเล่นนิทานเรื่อง “แกงจืดจากผัก” ให้เด็กบอกส่วนผสมครูทบทวนโดยนำภาพออกมาให้เด็กดู บอกเด็ก ๆ ว่าวันนี้ครูจะพาเด็กทำ “ซูปปะ” คล้ายแกงจืดของป๊อปปี้เลยแต่ใส่ผักชนิดอื่นต่างกันไป 2. ครูนำหอมหัวใหญ่มาให้เด็กสังเกตลักษณะ ดมกลิ่น และชิมรส โดยครูซอยหัวหอมบาง ๆ ให้เด็กลองชิม แล้วบอกลักษณะของหอมหัวใหญ่ ครูบอกว่าจะนำหอมหัวใหญ่ใส่ในซูปปะด้วย 3. ครูนำส่วนผสมและอุปกรณ์สำหรับทำซูปปะมาให้เด็กดูพร้อมทบทวนการเรียกชื่อ 4. ครูพาเด็ก ๆ ทำซูปปะตามขั้นตอนในภาคผนวก 5. ครูให้เด็กชิมรสชาติและบอกลักษณะของซูปปะที่ได้ใส่หอมหัวใหญ่ เปรียบเทียบรสชาติกับแบบที่เคยชิมรสพูดคุยเกี่ยวกับประโยชน์ของหอมหัวใหญ่ 6. ครูสรุปบททวนร่วมกับเด็ก เกี่ยวกับชื่อและลักษณะของหอมหัวใหญ่ ประโยชน์ของหอมหัวใหญ่	1. สังเกตการฟังนิทานและตอบคำถามได้ถูกต้อง 2. สังเกตการใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกตลักษณะของหอมหัวใหญ่ 3. สังเกตการบอกลักษณะของหอมหัวใหญ่ 4. สังเกตการบอกประโยชน์ของหอมหัวใหญ่ได้ 5. สังเกตการบอกชื่อส่วนผสมและอุปกรณ์ที่ใช้ทำอาหารจากผักได้

ตัวอย่างบันทึกหลังการสอนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่อง หอมหัวใหญ่

1. เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....คน 2. ไม่ได้เข้าร่วม (ป่วย/ลา/ขาด).....คน

จุดประสงค์	ควรเสริม		หมายเหตุ / รายชื่อเด็กที่ได้ควรเสริม ต้องติดตามพฤติกรรม
	ทำได้	ควรเสริม	
1.บอกลักษณะของหอมหัวใหญ่ได้ (ค.7) (ส.2-201)			
2.บอกชื่อของหอมหัวใหญ่ได้ (ค.6) (ส.3-242)			
3.บอกประโยชน์ของหอมหัวใหญ่ได้ (ค.7) (ส.2-178)			
4.บอกชื่อส่วนผสมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำอาหารจานนี้ได้ (ค.6) (ส.3-242)			
5.ฟังนิทานและตอบคำถามสั้น ๆ ได้ (ค.6) (ส.3-248-250)			

สภาพปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ ระดับเตรียมอนุบาล (2-3 ขวบ) สารที่ควรเรียนรู้ สารที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นเตรียมอนุบาล หน่วย ผัก เรื่อง หอมหัวใหญ่

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้		
เกมการศึกษา 1. บอกขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ได้ (ค.7) (ส.2-201) 2. อุดหนุนรอยรอยได้ใน ช่วงสั้น ๆ (ค.4) (ส.4-284)	- การจดจำใส่ใจ - การอดทน รอคอยตามวัย - การคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหา - การเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิม - การสำรวจ - การถ่ายภาพ ตัดต่อ	- ขนาดเล็ก ขนาดใหญ่	1.ครูนำหอมหัวใหญ่ที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่มาให้เด็กดู ให้เด็กลองคลำจับหอมหัวใหญ่ขนาดเล็ก พร้อมพูดตามครู ว่าหอมหัวใหญ่มีขนาดเล็ก และคลำจับขนาดใหญ่ พร้อมพูดตามครูว่า หอมหัวใหญ่มีขนาดใหญ่ 2.ครูนำภาพหอมหัวใหญ่ขนาดเล็ก/ขนาดใหญ่ออกมาแล้วให้เด็กดูเปรียบเทียบกัน บอกชื่อขนาดของภาพ 3.ครูนำป้ายบอก ขนาดใหญ่/ขนาดเล็ก วางในกล่องแต่ละใบ จากนั้นให้เด็ก ๆ ออกมาเลือกหยิบภาพหอมหัวใหญ่ แล้วตัดสินใจวางลงในกล่องขนาดใหญ่/ขนาดเล็ก ครูตรวจสอบขณะที่ได้ออกมาทำกิจกรรม 4.ทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้ง 2-3 รอบ หากมีเด็กเยอะครูสามารถ นำกล่องขนาดใหญ่/ขนาดเล็ก มาตั้งเพิ่มให้เด็กทำกิจกรรม ได้หลายกลุ่ม ครูสังเกตความถูกต้องของการวางภาพหอมหัวใหญ่ในกล่องตามขนาด 5.ครูและเด็กทบทวนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ อีกครั้ง แล้วเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย	1.สังเกตการบอกขนาดของหอมหัวใหญ่ได้ ถูกต้อง 2.สังเกตการอดทน รอคอยจนทำกิจกรรมสำเร็จ

ตัวอย่างบันทึกหลังการสอบกิจกรรมเกมการศึกษา เรื่อง หอมหัวใหญ่

1. เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....คน 2. ไม่ได้เข้าร่วม (ป่วย/ลา/ขาด).....คน

จุดประสงค์	ควรเสริม		หมายเหตุ / รายชื่อเด็กที่ได้ควรเสริม ต้องติดตามพฤติกรรม
	ทำได้	ควรเสริม	
1.บอกขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ได้ (ค.7) (ส.2-201)			
2.อดทนรอคอยจนทำกิจกรรมสำเร็จ (ค.4) (ส.4-284)			

สภาพปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ ระดับเตรียมอนุบาล (2-3 ขวบ) สารที่ควรเรียนรู้ สารที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นเตรียมอนุบาล หน่วย ผัก เรื่อง หอมหัวใหญ่

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้		
1. ระบายสีภาพผัก (ค.2) (ส.1-107)	- การตอบคำถามจากการคิด	- การจับสีเขียนเพื่อระบายสี	1. นำแตงกวา หอมหัวใหญ่ และผักอื่น ๆ มาให้เด็กดูวันนี้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผักให้เด็ก ๆ ได้ทำ 2. เด็กออกมาเลือกกิจกรรมที่ชอบ 1 กิจกรรมจากที่กำหนดให้ ดังนี้ 2.1 ครูแจกภาพระบายสีรูปผัก เด็ก ๆ ระบายสี 2.2 ครูเล่าเรื่องหอมหัวใหญ่ล้างทำความสะอาด ผึ่งให้แห้งแล้วให้ทดลองบีบสีในพองน้ำในถาด จากนั้นให้เด็กใช้โคนหอมหัวใหญ่บีบสีในพองน้ำ นำมาพิมพ์ลงในกระดาษตามภาพตัวอย่าง (ดูภาคผนวก) 2.3 ระบายสีภาพผักให้สวยงาม หรือเลือกภาพผักจากหนังสือ แล้วใช้กรรไกรตัดภาพตามรอย นำมาทากาวติดลงในจานหรือภาพหม้อ (ดูภาคผนวก) 3. จัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยแล้วล้างมือทำความสะอาดก่อนเริ่มกิจกรรมต่อไป	1. สังเกตดูผลงานการระบายสีภาพผัก 2. สังเกตการพิมพ์ภาพหอมหัวใหญ่ได้ตามจินตนาการ 3. สังเกตการสร้างผลงานใช้กรรไกรตัดภาพปะติด
2. พิมพ์ภาพรูปผักกาดขาว (ค.2)	- การระบายสี - การจัดวางตามตำแหน่ง	- การพิมพ์ภาพ - การเรียงตำแหน่งของ		1. หอมหัวใหญ่ 2. พองน้ำวางใส่ในถาดพูนกัน 3. สีโปสเตอร์เหลือง แดง น้ำเงิน
3. ใช้กรรไกรตัดภาพติดลงในจานกระดาษหรือภาพหม้อ (ค.2)	- การพิมพ์ภาพ - การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ	- การพิมพ์ภาพ - การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ		4. จานกระดาษ/ภาพหม้อ 5. ภาพผักสำหรับระบายสี 6. กรรไกร ปลายมน 7. สีเม้ สีเทียน
4. เลือกทำกิจกรรมศิลปะตามความสนใจ (ค.2)	- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ			8. ภาพผักจากหนังสือ

ตัวอย่างบันทึกหลังการสอนกิจกรรมสร้างสรรค์ เรื่อง หอมหัวใหญ่

1. เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....คน 2. ไม่ได้เข้าร่วม (ป่วย/ลา/ขาด).....คน

จุดประสงค์	ควรเสริม		หมายเหตุ / รายชื่อเด็กที่ได้ควรเสริม ต้องติดตามพฤติกรรม
	ทำได้	ควรเสริม	
1. ระบายสีภาพผัก (ค.2) (ส.1-107)			
2. พิมพ์ภาพรูปผักกาดขาว (ค.2)			
3. ใช้กรรไกรตัดภาพติดลงในงานกระดาษหรือภาพหม้อ (ค.2)			
4. เลือกทำกิจกรรมศิลปะตามความสนใจ (ค.2)			

สภาพปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ ระดับเตรียมอนุบาล (2-3 ขวบ) สารที่ควรเรียนรู้ สารที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นเตรียมอนุบาล หน่วย ผัก เรื่อง หอมหัวใหญ่

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้		
กิจกรรมเสรี 1. อดทนรอคอยช่วงสั้น ๆ ได้ตามวัย (ค.4) (ส.4-284) 2. เล่นร่วมกับผู้อื่น โดยต่างคนต่างเล่น (ค.4) 3. สนใจดูหนังสือ นิทานภาพ (ค.7) 4. ทำกิจกรรมตามที่ตั้งใจไว้ จนสำเร็จได้ตามวัย (ค.4) (ส.4-284)	- การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท - การเล่นอิสระ - การควบคุมอารมณ์และการแสดงอารมณ์ - การเล่นร่วมกับผู้อื่น - การสำรวจ - การทดลอง - การคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา - การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	- การปฏิบัติตามข้อตกลง - การเล่นร่วมกับเพื่อน	1. ครูและเด็กสร้างข้อตกลงในการเล่นตามมุมประสบการณ์ 2. ครูแนะนำกิจกรรมมุมประสบการณ์ในห้องเรียน • มุมรักการอ่าน – อ่านหนังสือเกี่ยวกับผัก อาหารจากผัก • มุมบทบาทสมมติ – แสดงบทบาทสมมติเป็นคนปลูกผัก สัตว์กินผัก • มุมวิทยาศาสตร์ – จัดชุดการสังเกตผักการเปลี่ยนแปลงสี • มุมศิลปะ – จัดสื่อกิจกรรมสร้างสรรค์ให้เด็กได้ฝึกทักษะกล้านี้เมื่อมีเด็ก และประสานสัมพันธ์ ตา-มือ 3. ให้เด็กเลือกมุมประสบการณ์ที่ต้องการทำกิจกรรมตามช่วงเวลาที่กำหนด เมื่อหมดเวลาแล้วเก็บของเข้าที่เตรียมไว้	1. มุมรักการอ่าน – อ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับผัก อาหารจากผัก 2. มุมบทบาทสมมติ – แสดงบทบาทสมมติเป็นคนที่ปลูกผัก สัตว์กินผัก 3. มุมวิทยาศาสตร์ – จัดชุดการสังเกตผักการเปลี่ยนแปลงสี 4. มุมศิลปะ – จัดสื่อกิจกรรมสร้างสรรค์ให้เด็กได้ฝึกทักษะกล้านี้เมื่อมีเด็ก และประสานสัมพันธ์ ตา-มือ 3. มุมวิทยาศาสตร์ – จัดชุดการสังเกตผักการเปลี่ยนแปลงสี 4. มุมศิลปะ – จัดสื่อกิจกรรมสร้างสรรค์ให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจจนครบทุกกิจกรรมใน 1 สัปดาห์

ตัวอย่างบันทึกหลังการสนทนากิจกรรมเสรี เรื่อง หอมหัวใหญ่

1. เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....คน 2. ไม่ได้เข้าร่วม (ป่วย/ลา/ขาด).....คน

จุดประสงค์	ควรเสริม		หมายเหตุ / รายชื่อเด็กที่ได้ควรเสริม ต้องติดตามพฤติกรรม
	ทำได้	ควรเสริม	
1. อดทนรอคอยช่วงสั้น ๆ ได้ตามวัย (ค.4) (ส.4-284)			
2. เล่นร่วมกับผู้อื่น โดยต่างคนต่างเล่น (ค.4)			
3. สนใจดูหนังสือ นิทานภาพ (ค.7)			
4. ทำกิจกรรมตามที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จได้ตามวัย (ค.4) (ส.4-284)			

สภาพปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

★ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะของเด็กปฐมวัย

ครูสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะของเด็กปฐมวัย ซึ่งอาจวิเคราะห์จากแผนการจัดประสบการณ์ หรือออกแบบกิจกรรมเพิ่มเติมได้ โดยศึกษาแนวแนะวิธีการจัดกิจกรรมจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัยแล้วกำหนดตามหัวข้อเป็นการวางแผนกิจกรรมสมรรถนะ (Activity Plan) ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม/หน่วย/เรื่อง
2. สื่อการสอนในกิจกรรม
3. สมรรถนะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา
4. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ
5. การประเมินติดตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย
6. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการเขียนแต่ละส่วนดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม/หน่วย/เรื่อง

การเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะสามารถเลือกได้จากกิจกรรมในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม หรือกิจกรรมที่ครูพูดคุย/สอนเด็กในเรื่องกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าแถว การแต่งตัว เป็นต้น โดยคุณครูเลือกมา 1 กิจกรรม และเขียนระบุบอกหน่วย/เรื่องที่สอน (หากมี)

2. สื่อการสอนในกิจกรรม

ระบุชื่อสื่อ/จำนวน เช่น บัตรภาพสัตว์ 20 ภาพ เป็นต้น หรือวิธีการ เช่น คำสั่ง คำบรรยาย เป็นต้น

3. สมรรถนะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา

เลือกสมรรถนะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาโดยดูจากระดับช่วงอายุของเด็ก และเป็นสมรรถนะที่ยังทำไม่ได้ตามช่วงอายุของเด็กในชั้นเรียนหรือทำได้น้อยมาก จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมผ่านการจัดกิจกรรม

1. สำหรับชั้นเรียนที่มีอายุต่ำกว่าสามขวบ

ให้ระบุรายละเอียดข้อส่วนย่อย และพฤติกรรมที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี

ส่วนหลัก 1 (Domain 1) : ความสามารถในการเคลื่อนไหวและสุขภาพร่างกาย

(Motor Development and Physical Well – Being)

ส่วนย่อย 1.1 (Sub – domain 1.1) : การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor)

อายุ 25 – 36 เดือน

(55)	ก้าวเดินตามจังหวะ 1 – 2 ได้ต่อเนื่อง 4 ชุต (25 เดือน)
(56)	เปลี่ยนอิริยาบถจากนั่งแล้วลุกขึ้นยืนแล้วเดินได้คล่อง (25 เดือน)
(57)	เดินหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี เช่น โต๊ะ เก้าอี้ (30 เดือน)
(58)	วิ่งแล้วหยุดได้ทันที โดยไม่ล้ม (30 เดือน)
(59)	กระโดดสองขาอยู่กับที่ได้แต่ไม่ตื๊น (30 เดือน)
(60)	กระโดดสองขาจากแท่นหรือบันไดขั้นสุดท้ายได้ โดยมีคนช่วยจับมือข้างเดียว (30 เดือน)

เด็กอายุ 30 เดือน (2 ขวบครึ่ง) ต้องการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เรื่องการเดินหลบหลีกสิ่งกีดขวาง เมื่อตรวจสอบดูในเอกสารสมรรถนะ สามารถเขียนสมรรถนะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาได้ดังนี้ “ส่วนย่อย 1.1 การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อมัดใหญ่ พฤติกรรมที่ 57 เดินหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี เช่น โต๊ะ เก้าอี้”

2. สำหรับชั้นเรียนที่อายุ 3-6 ขวบ

ให้ระบุนายละเอียดย ชื่อสมรรถนะ และพฤติกรรมบ่งชี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี

ส่วนหลัก 4 (Domain 4) : พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา
(Cognitive Development)

ส่วนย่อย 4.1 (Sub-domain 4.1) : ความจำ (Memory)

สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 15 : เด็กสามารถแสดงการจำเบื้องต้น (Children demonstrate basic memory skills)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

(175)	ร้องเพลงจนจบได้ (3 ปี)
(176)	ท่องคำคล้องจองหรือคำกลอนสั้นๆ ได้ (3 ปี)
(177)	บอกชื่อวันในหนึ่งสัปดาห์ (4 ปี)
(178)	ฟังนิทานแล้วเล่าได้พอสังเขป (4 ปี)
(179)	บอก / เล่าได้ว่าวันนี้ทำอะไรที่โรงเรียน (4 ปี)
(180)	ฮัมทำนองเพลง (ร้องทำนองเพลงในลำคอ) ที่คุ้นเคยได้ (5 ปี)
(181)	บอกชื่อวันในหนึ่งสัปดาห์โดยเรียงลำดับได้อย่างถูกต้อง (5 ปี)
(182)	บอกและเรียกชื่อเดือนได้ (ไม่จำเป็นต้องทุกเดือนและไม่เรียงลำดับ) (5 ปี)
(183)	บอกหมายเลขโทรศัพท์ที่บ้านได้ (5 ปี)
(184)	ฟังนิทานแล้วเล่ารายละเอียดได้ถูกต้อง (5 ปี)
(185)	บอก / เล่าได้ว่าเมื่อวานนี้ทำอะไร (ที่โรงเรียน หรือที่บ้าน) (5 ปี)

เด็กอายุ 3 ปี ต้องการพัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา เรื่อง การจำ ใช้สื่อ คำคล้องจอง เมื่อตรวจสอบ
ดูในเอกสารสมรรถนะ สามารถเขียนสมรรถนะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาได้ดังนี้ “สมรรถนะที่ 15 เด็กสามารถ
แสดงการจำเบื้องต้น พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 176 ท่องคำคล้องจองหรือคำกลอนสั้นๆ ได้”

4. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ
เขียนระบุวิธีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะเป้าหมาย พร้อมยกตัวอย่างการใช้คำถาม
คำพูดของครู โดยใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย
5. การประเมินติดตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย
ระบุบอกวิธีการในการประเมิน/เกณฑ์ในการประเมิน/เครื่องมือในการประเมิน เช่น สังเกตการจับคู่
ภาพเหมือนได้ถูกต้อง 2-3 คู่ แล้วบันทึกลงในแบบประเมินสมรรถนะเป้าหมายที่พัฒนา
6. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม
ระบุบอกปัญหาจากการจัดกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ตัวอย่างการเขียนแผนการจัดกิจกรรมระดับอายุต่ำกว่า 3 ขวบ

การนำเสนอสมรรถนะเด็กปฐมวัยสู่กิจกรรม โดย ครู.....ระดับชั้น เตรียมอนุบาล
ชื่อกิจกรรม กลางแจ้ง หน่วย สัตว์ เรื่อง สัตว์เลี้ยง
สื่อการสอนในกิจกรรม

1. แก้วหรือม้านั่งตัวเล็ก สำหรับวางเป็นสิ่งกีดขวาง จำนวน 6 ตัว
2. บัตรภาพสัตว์เลี้ยง เช่น ปลา
หมา แมว เป็ด ไก่

สมรรถนะเป้าหมาย ที่ต้องการพัฒนา	ส่วนย่อย 1.1 การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อใหญ่ พฤติกรรมที่ 57 เดินหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี เช่น โตะ แก้ว
การจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้เกิด สมรรถนะ	1. ครูพาเด็กมาที่สนามกว้าง แล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงที่เด็ก ๆ รู้จัก โดยใช้คำถามต่อไปนี้ “ใครเคยเลี้ยงปลา หรือรู้จักปลาบ้างคะ ปลาว่ายน้ำทำ ท่าทางอย่างไร” เด็กตอบคำถามแล้วออกมาแสดงท่าทางว่ายน้ำแบบปลา 2. ครูชูภาพสัตว์เลี้ยงแล้วให้เด็กบอกชื่อของสัตว์เลี้ยง เด็ก ๆ ลูกขี้ยืนแล้วแสดง ท่าทางการเคลื่อนไหวตามจินตนาการเลียนแบบสัตว์เลี้ยงนั้น เช่น เดินแบบไก่ เป็ด เป็นต้น 3. ครูนำแก้วหรือม้านั่งตัวเล็กวางเป็นระยะห่างกันเพื่อเป็นสิ่งกีดขวางทางเดิน สำหรับเด็ก แล้วสาธิตการเคลื่อนไหวแบบสัตว์เลี้ยงไม่ให้ชนกับแก้วหรือม้านั่ง ตัวเล็กให้เด็กดู โดยบอกเด็กว่า “สัตว์เลี้ยงพวกนี้จะเคลื่อนไหวแบบระวังตัวมาก ไม่ยอมให้ตัวเองบาดเจ็บเพราะไปชนแก้วหรือม้านั่ง เด็ก ๆ ลองว่ายน้ำแบบปลา แล้วไม่ให้ชนแก้วสิคะ” 4. ครูสร้างข้อตกลงในการเคลื่อนไหวเมื่อเคาะสัญญาณให้เคลื่อนไหวไปรอบ ๆ พื้นที่ ที่กำหนดโดยไม่ให้ชนสิ่งกีดขวาง แล้วหยุดเมื่อครูให้สัญญาณหยุด ครูขอตัวแทน ออกมาสาธิตให้เพื่อนดู แล้วแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมครั้งละ 4-5 คน 5. ครูเปลี่ยนคำสั่งให้เด็กแสดงท่าทางเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น จากนั้นให้เด็กลอง เดินแบบคน โดยระมัดระวังตนเองไม่ให้ชนสิ่งกีดขวาง

สมรรถนะเป้าหมาย ที่ต้องการพัฒนา	ส่วนย่อย 1.1 การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อใหญ่ พฤติกรรมที่ 57 เดินหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี เช่น โตะ แก้ว
การจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้เกิด สมรรถนะ	6. ครูและเด็กสนทนากันถึงวิธีการเคลื่อนไหวอย่างไรไม่ให้ชนสิ่งกีดขวาง และใคร ในห้องที่เคลื่อนไหวชนโดนแก้วจะระวังตนเองอย่างไร 7. จบกิจกรรม ครูพาเด็ก ๆ ไปล้างมือทำความสะอาดร่างกายก่อนเข้าห้องเรียน
การประเมินติดตาม สมรรถนะ	สังเกตการเคลื่อนไหวไปรอบพื้นที่ที่กำหนดโดยไม่ชนสิ่งกีดขวาง บันทึกผลการสังเกต ลงในแบบประเมินสมรรถนะของเด็กปฐมวัย

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

เด็ก ๆ ไม่สามารถเคลื่อนไหวตามบัตรภาพรูปสัตว์ได้ เนื่องจากบางคนไม่รู้จำหรือไม่เคยเห็นสัตว์เลี้ยง
บางชนิด ควรนำภาพหรือวิดีโอมาเปิดให้เด็กได้เรียนรู้การเคลื่อนไหว ลักษณะ และชื่อเรียกของสัตว์ก่อน
การทำกิจกรรม

ตัวอย่างแบบประเมินสมรรถนะของเด็กปฐมวัยระดับชั้นเตรียมอนุบาล

กิจกรรม กลางแจ้ง หน่วย สัตว์ เรื่อง สัตว์เลี้ยง

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ส่วนย่อย 1.1 การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อใหญ่ พฤติกรรมที่ 57 เดินหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี เช่น โตะ แก้ว		หมายเหตุ
		ทำได้	ควรเสริม	
1	เด็กชายกอ	/		
2	เด็กชายปอ		/	
3	เด็กหญิงขอ	/		
4	เด็กหญิงงอ	/		
5	เด็กหญิงจอ		/	
	รวม	3	2	
	คิดเป็นร้อยละ	60	40	

สรุป ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลมีเด็กทั้งหมด 5 คน มีสมรรถนะส่วนย่อย 1.1 การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อ
ใหญ่ พฤติกรรมที่ 57 เดินหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี เช่น โตะ แก้ว คิดเป็นร้อยละ 60 (3 คน) และควรเสริม
ร้อยละ 40 (2 คน)

ตัวอย่างการเขียนแผนการจัดกิจกรรมระดับอายุ 3-5 ขวบ

การนำเสนอผลงานเด็กปฐมวัยสู่กิจกรรม โดย ครู ระดับชั้น อนุบาล 1
ชื่อกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ หน่วย สัตว์ เรื่อง สัตว์เลี้ยง
สื่อการสอนในกิจกรรม
1. แผ่นภาพคำคล้องจอง “สัตว์เลี้ยง” 2. บัตรภาพสัตว์เลี้ยงที่ปรากฏในคำคล้องจอง

สมรรถนะเป้าหมาย ที่ต้องการพัฒนา	“สมรรถนะที่ 15 เด็กสามารถแสดงการจำเบื้องต้น พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 176 ท่องคำคล้องจองหรือคำกลอนสั้น ๆ ได้”
การจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้เกิด สมรรถนะ	1. ครูสนทนากับเด็กถึงสัตว์เลี้ยงที่เด็กรู้จักหรือเคยเลี้ยง โดยใช้คำถามต่อไปนี้ “ใครเคยเลี้ยงแมว หรือรู้จักแมวบ้างคะ แมวร้องเสียงอย่างไร” ครูชูภาพแมว ให้เด็กดูเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม เปลี่ยนบัตรภาพใหม่เป็นสัตว์เลี้ยง ชนิดอื่น ๆ 2. เด็ก ๆ ช่วยกันแสดงท่าทางเป็นแมวและร้องเสียงเลียนแบบแมว และสัตว์เลี้ยง ชนิดอื่นตามบัตรภาพที่ครูชูให้ดู 3. ครูพาเด็กท่องคำคล้องจอง “สัตว์เลี้ยง” โดยให้เด็ก ๆ อ่านแผ่นภาพตามครู ทีละวรรค 2-3 รอบ 4. ครูและเด็กร่วมกันคิดท่าทางประกอบคำคล้องจอง และแสดงท่าทางประกอบ คำคล้องจอง 2 รอบ 5. ครูและเด็กสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับข้อความในคำคล้องจอง มีสัตว์อะไรบ้าง ร้องเสียงอย่างไร 6. จบกิจกรรม ครูพาเด็ก ๆ ไปล้างมือทำความสะอาดร่างกายก่อนเข้าห้องเรียน
การประเมินติดตาม สมรรถนะ	เด็กสามารถท่องคำคล้องจองสั้น ๆ ได้ถูกต้อง สังเกตและจดบันทึกลงแบบประเมิน สมรรถนะของเด็กปฐมวัย

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

เด็ก ๆ ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือทำเสียงเลียนแบบสัตว์ตามบัตรภาพรูปสัตว์ได้ เนื่องจากบางคนไม่
รู้จักหรือไม่เคยเห็นสัตว์เลี้ยงบางชนิด ควรนำภาพหรือวิดีโอมาเปิดให้เด็กได้เรียนรู้การเคลื่อนไหว ลักษณะ
และเสียงร้องของสัตว์ก่อนการทำกิจกรรม

ตัวอย่างแบบประเมินสมรรถนะของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 1
กิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ หน่วย สัตว์ เรื่อง สัตว์เลี้ยง

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	“สมรรถนะที่ 15 เด็กสามารถแสดงการจำเบื้องต้น พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 176 ท่องคำคล้องจองหรือ คำกลอนสั้น ๆ ได้”		หมายเหตุ
		ทำได้	ควรเสริม	
1	เด็กชายกอ	/		
2	เด็กชายปอ		/	
3	เด็กหญิงขอ	/		
4	เด็กหญิงงอ	/		
5	เด็กหญิงจอ		/	
	รวม	3	2	
	คิดเป็นร้อยละ	60	40	

สรุป ในระดับชั้นอนุบาล 1 มีเด็กทั้งหมด 5 คน มีสมรรถนะที่ 15 เด็กสามารถแสดงการจำเบื้องต้น พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 176 ท่องคำคล้องจองหรือคำกลอนสั้น ๆ ได้ คิดเป็นร้อยละ 60 (3 คน) และควรเสริมร้อยละ 40 (2 คน)

กิจกรรมทบทวน

ให้คุณครูออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กปฐมวัย โดยเขียนให้สอดคล้องกับช่วงอายุของเด็กที่ต้องการจัดประสบการณ์ โดยกำหนดหัวข้อดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม/หน่วย/เรื่อง
2. สื่อการสอนในกิจกรรม
3. สมรรถนะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาสอดคล้องกับอายุเด็ก
4. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ
5. การประเมินติดตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย
6. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

ส่วนที่ 2

การจัดการ ชั้นเรียน

การจัดการชั้นเรียน

การจัดการในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางวัตถุในห้องเรียน ให้มีบรรยากาศน่าเรียนและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งครูควรเรียนรู้วิธีการจัดการที่ดี โดยคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การสร้างวินัยในชั้นเรียนโดยการเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างข้อตกลงร่วมกัน และตอบสนองต่อพฤติกรรมเชิงบวก-ลบของเด็กอย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนของครู โดยเตรียมการก่อนการเปลี่ยนกิจกรรม เตรียมเด็กให้พร้อมในระหว่างการรอเปลี่ยนกิจกรรม ให้ความสนใจเด็กเมื่อเปลี่ยนกิจกรรมได้แล้ว และการสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน โดยใช้ตัวเสริมแรงที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

1. ความหมายและหลักการในการจัดการชั้นเรียน

การจัดการในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัย คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางวัตถุในห้องเรียนให้มีบรรยากาศน่าเรียน และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก อบอุ่นเหมือนบ้านทำให้เด็กอยากมาโรงเรียน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสมรรถนะและพัฒนาการรอบด้านของเด็ก การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน และการจัดการกับพฤติกรรมทำลายของเด็ก

เมื่อเด็กอายุ 2-5 ปีได้อยู่ร่วมกันในชั้นเรียน ที่ครูอาจจัดกิจกรรมรวมกัน หรือแยกตามระดับอายุ การให้ความร่วมมือเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เรียนรู้การรอคอย รับผิดชอบในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย การเก็บของเล่นเข้าที่ การมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้สร้างร่วมกัน พฤติกรรมเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ครูควรเรียนรู้วิธีการจัดการที่ดีเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ดังนี้

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ดีในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ห้องเรียนสะอาด ปลอดภัย แต่ถ้ามีสิ่งรบกวนในชั้นเรียน เช่น ห้องเรียนไร้ระเบียบ มีเสียงดังรบกวน แสงไฟสว่างไม่เพียงพอ มีกลิ่นขยี้และแมลงวัน อาจทำให้เกิดปัญหาการรบกวนสภาพการเรียนรู้ของเด็กได้ ซึ่งห้องเรียนที่ดีมีลักษณะดังนี้

1.1.1 มีโครงสร้างภายในห้องเรียนที่เอื้อให้เด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง แบ่งสัดส่วนของการใช้พื้นที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยในการจัดระเบียบในห้องเรียน กำหนดการจัดเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในชั้นเรียน กำหนดพื้นที่ในการเคลื่อนไหวของเด็กเมื่ออยู่ในชั้นเรียน

1.1.2 บอกความคาดหวังของครูอย่างชัดเจน เช่น การสร้างกติการ่วมกันในห้องเรียน สร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรมทุกครั้ง พูดเป็นประจำให้เด็กเข้าใจ

1.1.3 สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งการใช้อุปกรณ์ช่วยในการทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กทำกิจกรรมได้ง่าย เรียนรู้ได้อย่างเข้าใจมากขึ้น การจัดกลุ่มทำกิจกรรมให้มีจำนวนเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป การเตรียมพื้นที่ก่อนการจัดกิจกรรม ทั้งในเรื่องความสะอาด ความปลอดภัย แสง เสียง และกลิ่นรบกวน จัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตกแต่งห้องเรียนให้สะอาดตา

การจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน
(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม จ.เชียงราย)

1.2 การสร้างวินัยในชั้นเรียน

เด็กที่มีวินัยในตนเอง คือ เด็กที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับ และละเว้นการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับด้วยความสมัครใจ โดยที่การประพฤตินี้ส่งผลดีต่อตนเอง และไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน (นฤมล เนียมหอม, ม.ป.ป.) การสร้างวินัยในชั้นเรียนปฐมวัยสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

1.2.1 การเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็ก

เด็กในวัยนี้มักเลียนแบบบุคคลใกล้ชิด โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองและครู การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการจัดการอารมณ์เชิงบวก ทั้งการแสดงพฤติกรรมและการใช้คำพูดจะทำให้เด็กซึมซับและเลียนแบบ เรียนรู้นำมาปฏิบัติจนกลายเป็นลักษณะนิสัยของตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การพูดจาสุภาพ การใช้คำขอบคุณ-ขอโทษอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ การยอมรับฟังผู้อื่นด้วยความตั้งใจ มีเหตุผล

กิจกรรมยามเช้าก่อนเข้าเรียน

(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลพังโคน จ.อุบลราชธานี)

กิจกรรมหลังจากการเรียนในแต่ละครั้ง

(ศพด.เคหะประชาสამัคคี จ.นครราชสีมา)

1.2.2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน ข้อตกลงการปฏิบัติตนที่ดี คือข้อตกลงที่เกิดขึ้นจากความต้องการของเด็ก

และครูในการกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติ ควรเป็นข้อตกลงที่เป็นเหตุเป็นผลชัดเจน เด็กสามารถเรียนรู้และกำกับตนเองได้แม้จะไม่มีใครอยู่ดูแล การใช้ข้อความควรเป็นเชิงบวก จำนวนข้อไม่มาก เป็นข้อตกลงที่มีความหมายทำให้เด็กพร้อมปฏิบัติตาม ในการใช้ข้อตกลงครูควรอธิบาย และสาธิตพฤติกรรมให้เด็กรับทราบ ย้ำเตือนทบทวนอย่างสม่ำเสมอ ข้อใดที่ทำได้แล้วข้อตกลงนั้นสามารถปรับเปลี่ยนเป็นข้ออื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ ครูสามารถแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อกระตุ้นเตือนเด็กให้เป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน

ข้อตกลงในห้องเรียน

(ศพด.ปฐมวัยที่ปิงการกรณยมิตร จ.พะเยา)

ข้อตกลงในห้องเรียน

(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าซึก จ.นครศรีธรรมราช)

1.2.3 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อเด็ก เด็กจะเรียนรู้เรื่องวินัยได้ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ เตรียมพื้นที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก สามารถให้เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัว ช่วยเหลือตนเอง หรือช่วยเหลือกันในกลุ่มได้

การจัดเก็บที่นอน
(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าซึก
จ.นครศรีธรรมราช)

การจัดเก็บของใช้ส่วนตัว
(ศพด.เคหะประชาสამัคคี จ.นครราชสีมา)

ภาพสัญลักษณ์การจัดที่นั่ง
(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลพังโคน
จ.อุบลราชธานี)

ภาพสัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก
(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าซึก
จ.นครศรีธรรมราช)

1.2.4 การตอบสนองต่อพฤติกรรมเชิงบวก-ลบของเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมเชิงลบที่ไม่เป็นที่ยอมรับ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้อง ครูควรตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างเป็นส่วนตัว ให้เด็กเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหา สามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น เช่น การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมลบเมื่อครูเห็นว่าพฤติกรรมนั้นไม่มีอันตราย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อเรียกร้องความสนใจจากบุคคลรอบข้าง การสังเกตพบพฤติกรรมของเด็กก่อนเริ่มแสดงพฤติกรรมทางลบ ครูสามารถเบี่ยงเบนความสนใจเด็กก่อนแสดงพฤติกรรมได้ การนำเสนอทางเลือกบนเหตุและผล ช่วยให้เด็กคิดหาวิธีแก้ไขปัญหา แก้ไขความผิดพลาดของตนเองได้ ตลอดจนสามารถยอมรับผลที่เกิดขึ้นหากไม่เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังได้ เป็นต้น เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางบวก ครูควรให้กำลังใจ ชื่นชมเด็กให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง ตามสถานการณ์ความจริงที่เด็กได้กระทำ เช่น เก่งมาก ที่เก็บของเล่นใส่กล่องได้เรียบร้อย ดีจังที่ถือครองเท้าได้เอง เป็นต้น ครูควรสนับสนุนโดยใช้คำชื่นชมเด็กตามความเป็นจริงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมเชิงบวกบ่อยครั้งจนปฏิบัติเป็นนิสัย

ภาพเด็กเดินเข้าแถวเข้าห้องเรียน
(ศพด.ตำบลป่าสัก จ.ลำพูน)

ภาพเด็กส่งดอกไม้ให้กำลังใจกันหลังทำกิจกรรม
(ศพด.เคหะประชาสามัคคี จ.นครราชสีมา)

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เด็กที่มีความพร้อมในการเรียน และเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือให้สามารถประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ครูควรบริหารจัดการช่วงเวลาของการรอในแต่ละช่วงของการทำกิจกรรมประจำวันให้เชื่อมต่อกันได้อย่างเหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามทิศทางที่วางแผนไว้ ซึ่งจากการอบรมครูและผู้ดูแลเด็กตามโครงการพัฒนาสมรรถนะของเด็กปฐมวัย เรื่อง การจัดการชั้นเรียน เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ครูควรเตรียมการ ก่อนการเปลี่ยน กิจกรรม

เนื่องจากช่วงเวลาของการเปลี่ยนกิจกรรมเป็นช่วงที่เด็กมีโอกาสดังพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เดินชนกัน เล่นกันระหว่างเข้าแถว ครูควรออกแบบแผนตารางกิจกรรมประจำวันให้มีการเปลี่ยนกิจกรรมน้อยที่สุด เพื่อลดโอกาสที่เด็กจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าว และจัดแบ่งหน้าที่ของครูหรือผู้ช่วยในการดูแลแต่ละส่วนของกิจกรรมทั้งการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ และกิจกรรมกลุ่มย่อย เมื่อเด็กมาถึงโรงเรียนครูควรแจ้งให้เด็กทราบถึงตารางประจำวันที่ต้องปฏิบัติ และให้สัญญาณการเตือนเป็นข้อตกลงที่แจ้งให้เด็กทราบก่อนการเปลี่ยนกิจกรรม เช่น สั่นกระดิ่งเตือนให้เก็บของเล่นก่อนหมดเวลา หรือการแสดงภาพกิจกรรมถัดไปให้เด็กดูเพื่อให้เตรียมตัว ครูอาจจัดให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันได้เพื่อการดูแลอย่างทั่วถึงและลดพฤติกรรมที่ไม่ถึงประสงค์ เช่น การเข้าห้องน้ำ การล้างมือ เป็นต้น

1.3.2 ครูควรเตรียมเด็ก ให้พร้อมในระหว่าง ช่วงการรอเปลี่ยน กิจกรรม

โดยร้องเพลง เล่นเกมทายปัญหา หรือเกมทางภาษา ท่องคำคล้องจองเล่นนิ้วมือ ครูควรให้เวลาเด็กในการทำกิจกรรมจนสำเร็จ ควรมีกิจกรรมเสริมสำหรับเด็กที่ทำกิจกรรมได้เสร็จรวดเร็วก่อนเพื่อน เพื่อจะได้มีกิจกรรมทำในระหว่างนั่งรอเพื่อนคนที่ยังทำกิจกรรมไม่เสร็จ

1.3.3 หลังจากที่ได้ เปลี่ยนกิจกรรมแล้ว ครูควรให้ความสนใจ เด็กและให้คำชม

เมื่อเด็กสามารถทำกิจกรรมหรือเปลี่ยนกิจกรรมได้โดยให้ความร่วมมือ
อย่างดี ให้ตอบกลับทันทีโดยเฉพาะเจาะจง เพื่อเสริมแรงภายในกลุ่ม
เช่น “น้องฝนและน้องเอกอ่านหนังสือเสร็จแล้วเก็บเข้าที่เดิมได้เรียบร้อย
ดีมากค่ะ”

1.3.4 ในการจัดกิจกรรม ครูสามารถนำเสนอ การจัดกิจกรรม ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติตามแบบการจัดกิจกรรมที่ออกแบบ
ไว้ และสามารถแสดงออกในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ผ่านหลากหลายวิธี เช่น
การสนทนาถามตอบ การสร้างผลงานต่าง ๆ

1.4 การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน

แรงจูงใจ คือ สภาวะภายในตัวเด็กที่กระตุ้นให้เด็กกระทำพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบ
สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กสนใจและกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม สามารถแบ่งได้ 2 แบบ
คือ 1) แรงจูงใจภายใน เป็นภาวะที่เด็กต้องการและเต็มใจที่จะทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง เช่น ความหิว ความ
รัก เป็นต้น และ 2) แรงจูงใจภายนอก เป็นภาวะที่เด็กได้รับอิทธิพลจากภายนอกมากระตุ้นให้ทำพฤติกรรมนั้น ๆ
เช่น การเสริมแรงแบบต่าง ๆ เป็นต้น

จากการอบรมครูและผู้ดูแลเด็กตามโครงการพัฒนาสมรรถนะของเด็กปฐมวัย เรื่อง การสร้างแรงจูงใจใน
การเรียนเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น สรุปเกี่ยวกับประเภทของการ
เสริมแรงได้ 5 ประเภท ดังนี้

1.4.1 ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ มีประสิทธิภาพกับเด็กมากที่สุด เช่น ขนม ของเล่น

1.4.2 ตัวเสริมแรงทางสังคม เป็นการชมเชย การกอด หรือไม่ให้ความสนใจในพฤติกรรมด้านลบ

1.4.3 ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม นำกิจกรรมที่เด็กชอบมาเสริมแรงกิจกรรมที่เด็กไม่ชอบหรือชอบน้อย
ตัวอย่างเช่น ครูให้เด็กเลือกทำกิจกรรม 3 กิจกรรม (ที่เด็กชอบ) เมื่อเด็กสามารถทำกิจกรรม
จนสำเร็จ

1.4.4 ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร เป็นตัวเสริมแรงที่เด็กจะสะสมเพื่อสามารถนำไปแลกเป็นตัวเสริม
แรงสนับสนุนอื่น ๆ ได้ และจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นถ้ามีตัวเสริมแรงสนับสนุนมากกว่า 1 ตัว
ให้เด็กสามารถเลือกได้ เบี้ยอรรถกรมักอยู่ในรูปของ เงิน เบี้ย แด้ม ดาว แสตมป์ หรือคุกกี้ เป็นต้น
ซึ่งจะได้ผลดีมากยิ่งขึ้นถ้าครูแสดงถึงจำนวนของเบี้ย ดาว หรือคะแนนที่เด็กได้รับ โดยทำตาราง
รายชื่อแล้วติดไว้ที่หน้าชั้นเรียน

1.4.5 ตัวเสริมแรงภายใน เป็นพฤติกรรมที่เด็กทำไปเพราะเกิดความรู้สึกเป็นสุขใจที่ได้ทำ

หลักการสำคัญของการใช้การเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ต้องทำทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น ควรให้อย่างสม่ำเสมอ มีการบอกเงื่อนไขในการให้การเสริมแรง และการเสริมแรงทางบวกต้องให้หลังจากเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น แต่ควรให้เหมาะสมที่จะไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง เช่น การให้สติ๊กเกอร์เมื่อเด็กสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายเท่านั้น ไม่ให้ง่ายหรือมากเกินไปจนไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีก เป็นต้น หลักการสำหรับการเลือกตัวเสริมแรงขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล และควรใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่สภาพแวดล้อมนั้นควบคู่ไปกับการชี้แนะพฤติกรรมเชิงบวก

ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร
(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม จ.เชียงราย)

ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร
(ศพด.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าซึก
จ.นครศรีธรรมราช)

กิจกรรมทบทวน

กำหนดสถานการณ์ให้ครูเลือกใช้วิธีการเสริมแรงที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เช่น การให้รางวัล การชมเชย หรือการให้โอกาสพิเศษ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้านอย่างเหมาะสม

สถานการณ์ที่ 1:

เด็กชายป้อมวัย 4 ขวบมักจะไม่ยอมทำกิจกรรมหรือปฏิบัติตามคำสั่งของครู เช่น ไม่ยอมเก็บของเล่นหลังเล่นเสร็จ หรือไม่ยอมร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครูควรใช้วิธีการเสริมแรงอย่างไรเพื่อให้น้องป้อมปฏิบัติตามคำสั่งและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

สถานการณ์ที่ 2:

เด็กหญิงมะลิวัย 3 ขวบชอบเขียนรูปและใช้กรรไกรตัดกระดาษอย่างสนุกสนานและตั้งใจ แต่มักจะลืมทำความสะอาดหลังเล่น ครูควรใช้วิธีการเสริมแรงอย่างไรเพื่อให้น้องมะลิจดจำและปฏิบัติตามขั้นตอนการเก็บและทำความสะอาดของเล่นอย่างสม่ำเสมอ

สถานการณ์ที่ 3:

เด็กหญิงปุยวัย 5 ขวบชอบเล่นตามลำพังและไม่ยอมเล่นกับเพื่อนร่วมกลุ่ม ครูควรใช้วิธีการเสริมแรงอย่างไรเพื่อให้น้องปุยเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมากขึ้น

ส่วนที่ 3

การติดตามและ การประเมินพัฒนาการ ของเด็กปฐมวัย

การติดตามและการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการสังเกตและบันทึกพัฒนาการของเด็กเพื่อใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของเด็กแต่ละคน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการติดตามความก้าวหน้าและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการสังเกต การสนทนา และการตรวจผลงาน แล้วทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน และสมรรถนะของเด็กปฐมวัยตามวัย จากนั้นนำผลการประเมินมาเทียบกับเกณฑ์ เพื่อวางแผนพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล วิเคราะห์ผลการประเมิน และปรับกระบวนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก ซึ่งสามารถประเมินผลการเรียนรู้ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล การประเมินพัฒนาการต้องเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การติดตาม การบันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ครูเป็นผู้จัดบันทึกพฤติกรรมของเด็ก ทั้งสิ่งที่เด็กทำได้และคำพูดของเด็ก เพื่อสังเกตการใช้ภาษาของเด็ก ในการพัฒนาจินตนาการระหว่างทำกิจกรรม ในการสังเกตรวบรวมข้อมูล บางครั้งขณะที่เล่นเด็กอาจใช้คำพูดไม่ชัดเจนถูกต้อง ครูต้องเข้าไปช่วยและขยายความจนเด็กสามารถพูดในแบบของตนเองได้แล้วครูจึงถอยออกมา และสังเกตอีกครั้งว่าเด็กทำกิจกรรมอย่างไร พูดอย่างไร ในการสังเกตคำพูดของเด็กครูควรมีแนวคำพูดไว้ และสังเกตสิ่งที่เด็กพูดตามธรรมชาติ มากกว่าการตั้งคำถามโดยครูแล้วเด็กตอบ หลักฐานอ้างอิงการสังเกตต่าง ๆ ครูสามารถเก็บเป็นบันทึก ภาพถ่าย ความเห็นของพ่อแม่ ครูควรเก็บรวบรวมข้อมูลภาพรวมทั้งหมดของเด็กผ่านวิธีการประเมินพัฒนาการที่หลากหลาย ซึ่งบางข้อมูลจะถูกวางแผนในการเก็บแล้วนำมาขยายผลต่อ ครูควรทำการสังเกตอย่างสม่ำเสมอแบบคร่าว ๆ ในแต่ละวัน และรวบรวมผลเมื่อสิ้นสัปดาห์ แล้ววางแผนขั้นต่อไปให้เด็กแต่ละคนผ่านการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ครูสามารถใช้วิธีการที่หลากหลายในการติดตามพัฒนาการของเด็กได้ดังนี้

1.1 การสังเกต

เป็นวิธีการที่ครูเฝ้ามองเด็กจากสถานการณ์จริงในช่วงของระยะเวลาการทำกิจวัตรหรือกิจกรรมในชั้นเรียน ด้วยการดู ฟัง บันทึก วิเคราะห์ และสรุป ซึ่งการบันทึกสามารถทำได้ทั้งแบบสำรวจรายการหลังจากการทำกิจกรรมซึ่งกำหนดเป้าหมายที่ต้องการสำรวจและเกณฑ์ที่ต้องการสำรวจ เพื่อให้ครูสามารถบันทึกได้สะดวกขึ้น หรือครูอาจเขียนเป็นความเรียงจากการเฝ้าดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่ใส่ความคิดเห็นของครูลงไปเหตุการณ์ สามารถเป็นได้ทั้งการสังเกตพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ควรได้รับการส่งเสริมหรือกระตุ้นในสมรรถนะของเด็กปฐมวัย การสังเกตกิจกรรมแต่ละครั้งเราสามารถนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมได้หลายพฤติกรรม เช่น ในขณะที่สังเกตกิจกรรมการเล่นหัตถ์หรืออ่านนิทานในมุมประสบการณ์ ครูสามารถนำมาวิเคราะห์ความจำ ภาษา ความมั่นใจในตนเอง การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เป็นต้น

1.2 การสนทนา

เป็นการบันทึกการสนทนาระหว่างครูกับเด็ก หรือเด็กกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อนำมาประเมินพัฒนาการหรือสมรรถนะของเด็กปฐมวัย การบันทึกสามารถทำทั้งแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล โดยครูระบุชื่อเด็ก ภาคเรียน วันเดือนปีที่สังเกต สถานการณ์ที่ใช้ในการสนทนา คำพูดของเด็ก/ครู/บุคคลอื่น และความคิดเห็นของครูผู้บันทึก การใช้การสังเกตประกอบการสนทนาจะทำให้ครูเข้าใจพฤติกรรมของเด็กมากขึ้น

1.3 การตรวจผลงาน

ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้สร้างสรรค์ผลงานออกมา ครูสามารถนำผลงานเหล่านั้นมาวิเคราะห์พัฒนาการหรือสมรรถนะของเด็กได้ การจัดกิจกรรมที่ครูสามารถเก็บผลงานของเด็ก ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ งานปั้น งานวาด งานเขียน ครูสามารถจัดตั้งกิจกรรมที่สร้างเป็นผลงานกลุ่มและผลงานรายบุคคล เมื่อเด็กทำกิจกรรมครูอาจใช้การสนทนาควบคู่ไปกับการตรวจผลงานของเด็ก เพื่อให้ครูทราบความคิด ความรู้ ความเข้าใจของเด็กผ่านผลงานนั้น ในการจัดเก็บผลงานแต่ละชิ้นครูสามารถให้เด็กเลือกผลงานที่ตนพอใจจัดเก็บเข้าแฟ้มสะสมผลงานรายบุคคลได้

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 1

ด้าน (Area) : 1.1.2 การเคลื่อนไหวโดยใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor)

สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 2 : เด็กสามารถแสดงความแข็งแรงและประสานการทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก (Children demonstrate strength and coordination of movements using small muscles)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (17) ใช้มือจับดินสอหรืออุปกรณ์อื่นอย่างถนัดในการขีดเขียน (3 ปี)
- (18) วาดรูปวงกลมตามวิธีที่มีผู้ทำให้อู (3 ปี)
- (19) วาดรูปวงกลมตามรูปตัวอย่าง (3 ปี)
- (20) วาดรูปคนที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสามส่วน (3 ปี)
- (21) จับและใช้กรรไกรเล็กที่ปลายมนตัดกระดาษได้ (3 ปี)
- (22) ปักหมุดในช่อง ขนาดหมุดใหญ่ 1-2 ช่องได้ (3 ปี)
- (23) ร้อยลูกปัดขนาดเล็ก ประมาณเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 ซม. (3 ปี)
- (24) วาดรูปสี่เหลี่ยมตามวิธีที่มีผู้ทำให้อู (4 ปี)
- (25) วาดรูปสี่เหลี่ยมตามรูปตัวอย่าง (4 ปี)
- (26) วาดรูปคนที่มีส่วนประกอบทุกส่วน (4 ปี)
- (27) ใช้กรรไกรเล็กตัดกระดาษเป็นเส้นตรงยาว 6 นิ้ว ได้อย่างต่อเนื่อง (4 ปี)

รูปภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 1

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 2

ส่วนย่อย 2.3 (Sub-domain 2.3) : พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม (Adaptive Social Behavior)

สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 10 : เด็กแสดงความตระหนักรู้ว่าพฤติกรรมมีผลกระทบต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Children demonstrate awareness of their own behavior and its effect on other people and environment)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (134) แบ่งปันกับเพื่อน และผลัดกันเล่นโดยมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือแนะนำ (3 ปี)
- (135) เมื่อเผชิญสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ก็กล้าที่จะลองทำสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย (3 ปี)
- (136) ถามผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง (เช่น ถ้านูพูดเสียงดัง ทำไมเพื่อนต้องโกรธ) (4 ปี)
- (137) ปรับเปลี่ยนบทบาทได้ในโอกาสที่เหมาะสม (4 ปี)
- (138) ขอเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน ในขณะที่กลุ่มกำลังทำกิจกรรมอยู่ (4 ปี)

รูปภาพที่ 2 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 2

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 3

ส่วนย่อย 3.1 (Sub-domain 3.1) : ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self Concept)

สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 12 : เด็กสามารถรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และตระหนักรู้ว่าตนชอบหรือไม่ชอบอะไร (Children are able to perceive themselves as unique individuals and demonstrate awareness of preference)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (153) แสดงท่าทางหรือวาจาบอกความรู้สึกรักและผูกพันกับพ่อแม่และคนใกล้ชิด (3 ปี)
- (154) บอกได้ว่าตนชอบหรือไม่ชอบ สิ่งของและ/หรือกิจกรรมใด (4 ปี)
- (155) บอกความรู้สึกของตนเองทั้งทางบวกและทางลบต่อสิ่งของ บุคคล หรือ สภาพต่างๆ ได้ (4 ปี)
- (156) บอกความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ (4 ปี)
- (157) บอกความรู้สึกหรือแสดงท่าทางผูกพันกับสิ่งของที่ตนรัก (4 ปี)
- (158) บอกลักษณะทางกายของตนเอง (5 ปี)
- (159) บอกความรู้สึกหรือแสดงพฤติกรรมไม่สบายใจ กังวลใจในบางเหตุการณ์ (5 ปี)

รูปภาพที่ 3 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 3

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 4

ส่วนย่อย 4.5 (Sub-domain 4.5) : ความตั้งใจจดจ่อ (Concentration)
 สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 20 : เด็กสามารถจดจ่อกับการทำกิจกรรม ด้วยความตั้งใจ (Children are able to concentrate on doing activities)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (218) เปิดหนังสือดูภาพอย่างต่อเนื่องนานประมาณ 3-5 นาที หรือจนจบ โดยมีผู้ใหญ่ช่วยเหลือ (3 ปี)
- (219) ฟังคนอื่นพูดด้วยความสนใจ จนจบแล้วได้ตอบด้วยวาจาหรือการกระทำจนจบ (3 ปี)
- (220) มีสมาธิในการเล่นหรือมีความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรมหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง 5-10 นาที หรือจนเสร็จ (3 ปี)
- (221) เปิดหนังสือดูภาพด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องนานประมาณ 5-10 นาที หรือจนจบ (4 ปี)
- (222) มีสมาธิในการเล่นหรือมีความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรมหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง 10-15 นาที หรือจนเสร็จ (4 ปี)
- (223) เปิดหนังสือดูภาพด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องนานประมาณ 10-15 นาที หรือจนจบ (5 ปี)
- (224) มีความตั้งใจจดจ่อ และทำกิจกรรมหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง 15-20 นาที หรือจนเสร็จ (5 ปี)

รูปภาพที่ 4 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 4

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 5

ส่วนหลัก 5 (Domain 5) : พัฒนาการด้านภาษา (Language Development)

ส่วนย่อย 5.1 (Sub-domain 5.1) : การเข้าใจและการใช้ภาษา (Language Comprehension and Usage)
 ด้าน (Area) : 5.1.1 คำศัพท์ (Vocabulary)
 สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 28 : เด็กสามารถรับรู้ เข้าใจ และใช้คำศัพท์ได้ (Children are able to understand, and use vocabulary)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (307) นำคำที่ได้เรียนรู้ใหม่มาใช้ในชีวิตประจำวัน (3 ปี)
- (308) เลือกใช้คำศัพท์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามความหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะคำที่ใช้ในกิจวัตร (เช่น แปรงฟัน อาบน้ำ สระผม กินข้าว) (4 ปี)
- (309) บอกคำที่มีความหมายตรงกันข้าม (เช่น มีด กับ สว่าน / ร้อน กับ หวาน / ชัย กับ ขาว / หอม กับเหม็น) (4 ปี)
- (310) ใช้คำที่แสดงตำแหน่ง แหล่งที่ (เช่น ข้างหน้า หลัง บน ใต้ ใน นอก ข้างๆ ใต้ไปติดกัน ด้านหน้า ด้านหลัง ระหว่าง) (4 ปี)

รูปภาพที่ 5 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 5

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 6

ส่วนย่อย 6.1 (Sub-domain 6.1) : การมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline)
 สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 35 : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมควบคุมตนเอง (Children demonstrate self-control)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (370) ให้ความร่วมมือในการทำกิจวัตรเพื่อให้ไปโรงเรียนทัน (3 ปี)
- (371) ไม่แสดงความก้าวร้าวด้วยการทำร้ายตนเอง หรือทำลายข้าวของตนเอง โดยผู้ใหญ่ช่วยเหลือแนะนำให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม (3 ปี)
- (372) ไม่แสดงความก้าวร้าวต่อคน สัตว์ สิ่งของ และรู้จักระงับความก้าวร้าวของตนเองได้ (3 ปี)
- (373) เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน (เช่น ขออนุญาตไปห้องน้ำ ไม่พูดแซงครู ฯลฯ) (3 ปี)
- (374) ทำตามกฎกติกาเมื่อเล่นเกม (3 ปี)
- (375) ออทนรอคอยที่จะได้สิ่งที่ต้องการ (เช่น ทำงานจนเสร็จแล้วจึงไปเล่น รอรับของโดยไม่แย่งของจากมือ) (3 ปี)

- ▶ สอบถามผู้ปกครอง
- ▶ เกมฝึกกระดาน จัดกลุ่มสิ่งของ
- ▶ บทบาทสมมุติ
- ▶ ข้อตกลงในห้อง , กติกาจากเกม
- ▶ เกมฝึกกระดาน เคลื่อนไหวตามเสียงเพลง
- ▶ รอฟังผู้อื่นพูดจนจบ

รูปภาพที่ 6 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 6

ตัวอย่างการติดตามสมรรถนะ ส่วนหลักที่ 7

ส่วนย่อย 7.2 (Sub-domain 7.2) : ทัศนศิลป์ (Visual Arts)

สมรรถนะ (Competency) : หัวข้อที่ 39 : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมด้านการวาด การปั้น และการประดิษฐ์ (Children are able to draw, sculpt and craft)

พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators)

- (411) ละเลงหรือระบายสี วาดรูป หรือปั้นตามจินตนาการ (3 ปี)
- (412) นำผลงานที่ตนคิดประดิษฐ์ขึ้นอย่างภาคภูมิใจ (3 ปี)
- (413) ต่อของเล่นเป็นรูปร่างหรือเรื่องราวตามจินตนาการของตน (เช่น ตัวต่อพลาสติก บล็อกไม้ ไม้หนีบ ฯลฯ) (3 ปี)
- (414) ละเลงหรือระบายสี วาดรูป หรือปั้นตามจินตนาการ และเล่าหรืออธิบายได้ (4 ปี)
- (415) ดูรูปที่คนอื่นวาด ภาพถ่าย หรือผลงานปั้น และให้ความเห็น (4 ปี)
- (416) บอก/ชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นสีอ่อนและสีใดเป็นสีเข้ม (4 ปี)
- (417) ประดิษฐ์สิ่งของหรือของเล่นตามจินตนาการของตนเอง โดยใช้วัสดุใกล้ตัว หรือวัสดุธรรมชาติ (เช่น ก้านกล้วย ใบตอง สั้กระต่าย) (4 ปี)
- (418) สามารถบอกชื่อรูปทรง รูปร่าง ลายเส้นในภาพได้ (ภาพวาดหรือภาพถ่าย) (5 ปี)
- (419) วาดหรือปั้นหรือประดิษฐ์หรือพับ ยัก ปะ กระดาษตามจินตนาการในหัวข้อที่กำหนด (5 ปี)

รูปภาพที่ 7 การจัดกิจกรรมและการติดตามสมรรถนะส่วนหลักที่ 7

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน และการวัดระดับเทียบเคียงกับ สมรรถนะเด็กปฐมวัย

หลังจากทำการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วครูควรทบทวนข้อมูลที่บันทึกไว้ เทียบเคียงกับพฤติกรรมบ่งชี้ตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 2-5 ปี แล้วนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ประสบการณ์ใหม่ ตารางเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์จะส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับขั้นต่อไป ซึ่งครูควรบันทึกข้อมูลทั้งหมดไว้ในแบบบันทึกไว้เพื่อการติดตามผล ในกระบวนการของการประเมินมีขั้นตอนที่ครูควรทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

2.1 การทำความเข้าใจ “พฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย”

ในการประเมิน เด็กจะแสดงออกให้ครูเห็นพฤติกรรมนั้นอย่างไรบ้าง ซึ่งบางพฤติกรรมสังเกตได้ง่าย บางพฤติกรรมสังเกตได้ยาก และการตีความพฤติกรรมของครูแต่ละคนแตกต่างกัน ดังนั้นการตีความพฤติกรรมที่ซับซ้อนควรตีความจากการแสดงออกของเด็กมากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป และควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นประกอบด้วย ครูสามารถใช้พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรากฏอยู่ในสมรรถนะของเด็กปฐมวัย และสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละช่วงวัยในมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นแนวทางในการสังเกตพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ 11 และมาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เด็กจะแสดงออกดังนี้ คือ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน (3-5 ปี) ปฏิบัติตนอย่างสุภาพกับทุกคน (3 ปี) บอกได้ว่าบุคคลแต่ละคนมีความเหมือนและความต่างกัน (5 ปี) บอกได้ว่าแต่ละคนมีความสามารถที่ต่างกัน (5 ปี) เป็นต้น

2.2 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “เกณฑ์การประเมิน”

คือข้อความที่ระบุถึงระดับพฤติกรรมที่ทำให้ครูสามารถบอกได้ว่า ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมถึงระดับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วจะมีพฤติกรรมนั้นจริง โดยสามารถเทียบระดับพฤติกรรมได้จากพัฒนาการตามอายุที่ระบุไว้ในสภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 หรืออาจเป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้เหมาะสมตามพัฒนาการทั้งสี่ด้าน หรือตามสมรรถนะส่วนหลักทั้ง 7 ส่วนหลักได้ ในการตั้งเกณฑ์การประเมินต่าง ๆ ควรคำนึงถึงพัฒนาการ สมรรถนะตามวัย สภาพแวดล้อมของเด็ก และความยากง่ายในการเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมนั้น ดังนั้นการตั้งเกณฑ์ประเมินจึงสามารถกำหนดให้แตกต่างกันออกไปได้

2.3 การเลือก “วิธีการประเมินหรือการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมิน”

ควรสอดคล้องเหมาะสมกับพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเด็กมีพฤติกรรมนั้นจริง เช่น การใช้วิธีการตรวจผลงานเด็กจากกิจกรรมพับกระดาษเป็นรูปบ้าน ซึ่งตรงกับสมรรถนะที่ 2 เด็กสามารถแสดงความแข็งแรงและประสานการทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 38 พับกระดาษเป็นรูปร่างต่าง ๆ ด้วยตนเอง (5 ปี) การใช้วิธีการสังเกตแบบสำรวจรายการจากการตอบคำถามในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ให้เด็กบอกชื่อผักที่ตนรู้จัก ซึ่งตรงกับสมรรถนะที่ 22 เด็กแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลองโดยการมอง การฟัง การถาม จำต้อง และลงมือทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตต่าง ๆ พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 253 บอกชื่อผักต่าง ๆ ได้อย่างน้อย 3 ชื่อ (5 ปี)

2.4 การนำผลการสังเกต ติดตาม ประเมิน นำผลมา “เทียบกับเกณฑ์” ที่สร้างไว้

เพื่อสรุปว่าเด็กสามารถทำได้ หรือพบพฤติกรรมหรือไม่ หากไม่พบพฤติกรรมเป้าหมาย หรือไม่สามารถทำได้ตามเกณฑ์ ครูต้องพิจารณาว่าปัญหาเกิดขึ้นในส่วนใด เพื่อหาทางช่วยเหลือทั้งปรับวิธีการจัดกิจกรรม ปรับสื่อการจัดกิจกรรม หรืออื่น ๆ อย่างเหมาะสมตามวัย

3. การปรับใช้สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการติดตามพัฒนาการตามวัย

เมื่อใกล้จบภาคเรียน ครูนำแบบบันทึกข้อมูลโดยรวมของเด็กมาทบทวนอีกครั้ง และหาจุดที่ควรแก้ไข ส่งเสริม หรือกระตุ้น ซึ่งหากครูทำอย่างเป็นขั้นตอนแล้วจะสามารถเห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของเด็กที่ต้องปรับอย่าง ชัดเจน หรือปรับกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมเมื่อครูสังเกตพบว่า การออกแบบกิจกรรมที่ทำไว้น่าเกินไป มีขั้นตอนซับซ้อน เด็กไม่สามารถทำได้เป็นส่วนใหญ่ หรือปรับสื่อให้กระตุ้นความสนใจเด็กให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น มีการปรับวิธีการจัดการชั้นเรียนในขณะทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กที่ครูดูแล

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย ๐.1			
สัปดาห์ที่ 44	วันที่ 1	สาระการเรียนรู้	สิ่งต่างๆรอบตัว
หน่วย	เครื่องมือ – เครื่องใช้	เรื่อง	เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร
ผู้สอน	นางนันทา ขาดแก้ว	สถานที่สอน	ค.พ.ด. บ้านศาลาเขื่อน (ข้อ 3)
วันอังคาร ที่ 6	มีนาคม พ.ศ. 2561	เวลา	15 นาที
		ตั้งแต่เวลา	09.30 น. – ถึง 09.45 น.
1. สาระสำคัญ			
เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร เช่น จอบ คราด จั่นปลูก ถังผสมพรวนดิน การการดัดกิ่ง บัวรดน้ำ			
เช่น ฯลฯ ซึ่งแต่ละชนิดจะมีราคาแตกต่างกันออกไป ในขณะที่ต้องใช้ควรพิจารณาถึงอันตรายจากของมีคมเหล่านี้			
2. จุดประสงค์			
2.1 ได้สามารถร้องเพลงพรวนดินและทำท่าทางประกอบเพลงได้ (28/307)			
2.2 ได้สามารถบอกชื่อ วิธีการใช้ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตรได้ (28/308)			
2.3 ได้สามารถร่วมเล่นบทบาทกับครูและเพื่อนได้ (28/307)			
			
6. การประเมินผล			
6.1 สังเกตการร้องเพลงพรวนดินและทำท่าทางประกอบเพลง			
6.2 สังเกตการบอกชื่อ วิธีการใช้ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร			
6.3 สังเกตเด็กๆขณะทำกิจกรรมร่วมกับครูและเพื่อนๆ			
6.4 สังเกตการพูดและการตอบคำถาม			

รูปภาพที่ 8 การกำหนดเป้าหมายในจุดประสงค์การจัดกิจกรรมและการประเมินผลตามเป้าหมาย

[illegible]

รูปภาพที่ 9 การบันทึกหลังสอน วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหา

4.การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการวางแผนกิจกรรมในห้องเรียนปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม โดยครูจะจดบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในขณะที่ทำกิจกรรมนั้น ครูสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาพัฒนาการเรียนการสอนให้เต็มศักยภาพ การประเมินพัฒนาการถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่ครูผู้สอนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง วิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล/ตรวจผลงานเด็ก และสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กทำได้ตามพฤติกรรมบ่งชี้ในสมรรถนะ หรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

1. การประเมินพัฒนาการของเด็กโดยใช้บัญชีสมรรถนะ และการวางแผนการประเมินเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และวิธีการประเมินมีหลายวิธีซึ่งครูต้องเลือกให้เหมาะกับบริบท และหลักการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1.1 หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

- ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านแล้วนำมาพัฒนาเด็ก
- ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- สภาพการประเมินควรมีลักษณะเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน และเลือกใช้เครื่องมือ จดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
- ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้ข้อมูลหลากหลายด้าน ไม่ควรใช้แบบทดสอบ

1.2 ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

- ศึกษาและทำความเข้าใจสมรรถนะของเด็กปฐมวัยตามวัย 3-5 ปี ในแต่ละช่วงอายุ ทั้ง 7 ส่วนหลัก
- วางแผนและเลือกใช้แบบบันทึกการประเมินที่เหมาะสม เพื่อสามารถสังเกตและบันทึกผลได้ถูกต้องตามต้องการ
- ควรมีการบันทึกการสังเกตเป็นลายลักษณ์อักษร
- การประเมินและสรุปควรดูผลจากหลาย ๆ ครั้งมิใช่ครั้งเดียว เพราะอาจทำให้ได้ผลผิดพลาดได้
- พิจารณาว่าจะรายงานผลข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์ใด และจะรายงานรูปแบบใด ข้อมูลที่รายงานผลควรมีความหมาย และเกิดประโยชน์ต่อตัวเด็ก ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะ หรือจะขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และต้องคำนึงถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์มากกว่าทางลบ
- เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยตระหนักถึงสมรรถนะของเด็กปฐมวัยตามวัย 2-5 ปีเป็นสำคัญ

2. การวิเคราะห์พัฒนาการของเด็ก และการนำเสนอผลการสังเกต ติดตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย

2.1 การวิเคราะห์ผลการสังเกต ติดตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย และการปรับกระบวนการจัดกิจกรรม

ข้อมูลของเด็ก ๆ จะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เมื่อครูนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในทุกวัน ทั้งการพูดคุยระหว่างครูกับพ่อแม่ถึงพัฒนาการในสิ่งที่เด็กทำได้ และสิ่งที่ควรเสริม แล้วนำไปปรับใช้อย่างเหมาะสมในกิจวัตรประจำวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การสังเกตอย่างต่อเนื่อง และเก็บข้อมูลอย่างหลากหลายทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กมากมาย การเลือกเก็บเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นจึงเป็นสิ่งที่ครูควรวางแผนไว้ การนำข้อมูลทีวิเคราะห์ผลแล้วมาคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลในแต่ละสัปดาห์ การถามคำถามที่ครูสงสัยในพฤติกรรมเด็กด้านต่าง ๆ สิ่งที่ต้องทำควรปรับ เมื่อครูเก็บข้อมูลทุกอย่างอย่างเป็นระบบจะทำให้ครูสามารถถามคำถามเกี่ยวกับเด็กได้อย่างตรงประเด็น

2.2 การประเมินผลรายกลุ่มและรายบุคคล

ครูควรนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาวิเคราะห์ และจัดทำบันทึกข้อมูลของเด็ก ทั้งในลักษณะของบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล และบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน ดังนี้ การบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล การทำบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคลจะช่วยให้ครูรู้จักความสามารถที่แท้จริงของเด็ก ทำให้ครูติดตามความก้าวหน้าของเด็กได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยให้ครูประเมินเด็กอย่างครอบคลุมทุกรายการประเมิน ครูที่ทำบันทึกข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลจะสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถของเด็ก หรือให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม ส่วนการบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน การทำบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียนช่วยให้ครูรู้ว่าเด็กในห้องเรียนที่รับผิดชอบมีความสามารถหรือมีพัฒนาการในแต่ละด้านเป็นอย่างไร ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ได้เหมาะสมกับเด็กในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของเด็กทั้งชั้นเรียน การสรุปเช่นนี้ควรทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ดีต้องผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันกับการจัดประสบการณ์ การประเมินช่วยให้ครูทราบพัฒนาการของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้ว่าควรทำอย่างไรจึงจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเต็มที่ ครูปฐมวัยจึงควรศึกษาวิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย วางแผนการประเมินให้เหมาะสม ใช้ผลการประเมินในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ช่วยทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์อย่างมีคุณภาพ

5. ประโยชน์ของครูและผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัยและทักษะในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเพื่อติดตามพัฒนาการ

เมื่อครูและผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัย และทักษะในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเพื่อติดตามพัฒนาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) จะได้ประโยชน์ดังนี้คือ

5.1 ครูและผู้ดูแลเด็ก

ได้เห็นภาพโดยรวมของพฤติกรรมบ่งชี้ทั้ง 7 ด้าน รวมทั้งหมด 419 ข้อของเด็กปฐมวัย สามารถสังเกตพฤติกรรมเด็กได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งถือว่ามากที่สุดที่เคยมีผู้ศึกษาในประเทศไทย แต่ยังไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหมดที่แสดงพัฒนาการของเด็กวัย 3-5 ปี

5.2 ครูและผู้ดูแลเด็ก

มีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการกำกับอายุของเด็กกับพฤติกรรมที่ทำได้ตามวัย ที่เป็นเพียงอายุประมาณการที่สามารถแสดงพฤติกรรมได้ ซึ่งในความเป็นจริงเด็กบางคนอาจสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้ เช่น ถ้าการกำกับอายุของเด็กในวงเล็บหลังแต่ละพฤติกรรม 3 ปี อาจหมายความว่าเด็กสามารถทำได้ตั้งแต่อายุ 2 ปี 11 เดือน หรือก่อนหน้านั้น หรือทำได้เมื่ออายุ 4 ปี 1 เดือน เป็นต้น

5.3 ครูและผู้ดูแลเด็ก

มีความเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ปกครองให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมนั้น อย่างค่อยเป็นค่อยไป และค่อย ๆ พัฒนา เช่น เด็กจะค่อย ๆ หัดแปรงฟันไปเรื่อย ๆ โดยมีผู้ใหญ่ช่วยเหลือแนะนำ ไม่ใช่อยู่มาวันหนึ่งเด็กจะรู้จักแปรงฟันได้เอง ด้วยวิธีที่ถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ พฤติกรรมจะค่อยเป็นค่อยไป และค่อย ๆ พัฒนา

5.4 ครูและผู้ดูแลเด็ก

มีความรู้เรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และความแตกต่างของอัตราพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนตามวัยในพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละสมรรถนะ สามารถให้คำแนะนำเมื่อผู้ปกครองเกิดความวิตกกังวลกลัวว่าลูกจะไม่อยู่ในเกณฑ์ปกติ หรือสามารถให้คำแนะนำเมื่อสังเกตได้ว่าพฤติกรรมที่เด็กควรทำได้ช้ากว่าช่วงเวลาที่กำหนดไว้มากเกินไป ควรแนะนำให้ปรึกษาแพทย์เป็นเรื่อง ๆ และเป็นราย ๆ ไป

5.5 ครูและผู้ดูแลเด็ก

สามารถใช้เอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะเด็กปฐมวัยในการสังเกตพฤติกรรม แล้วจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ตามวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ ตามวัย และตามศักยภาพของเด็ก

ในกรณีที่เด็กยังไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามวัยได้ เมื่อทำการสังเกตพบ ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กให้มีสมรรถนะตามวัยนั้น ๆ โดยใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัย และทักษะในการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ควรร่วมมือประสานกันทั้งที่บ้านและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยครูมีบทบาทสำคัญในการจดบันทึกพฤติกรรมและคำพูดของเด็ก เพื่อสังเกตการใช้ภาษาและพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยครูจะช่วยเหลือและขยายความให้เด็กสามารถแสดงออกได้ด้วยตนเอง ก่อนที่จะสังเกตอีกครั้ง ครูจึงควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสนทนา และการตรวจผลงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลภาพรวมของเด็กแต่ละคน และนำมาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้หรือสื่อให้เหมาะสมกับความสนใจและพัฒนาการของเด็กต่อไป

กิจกรรมทบทวน

หลังการเรียนรู้เนื้อหาจากบทเรียนคุณครูสามารถตอบคำถามได้ ดังนี้

1. ครูมีบทบาทอย่างไรในการติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

.....

.....

.....

.....

2. ครูควรใช้วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. เมื่อสิ้นสุดภาคเรียน ครูควรดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการของเด็ก

.....

.....

.....

.....

4. ครูควรปรับใช้สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการติดตามพัฒนาการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. การประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. เล่าประสบการณ์ของครูเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการของเด็ก ปัญหาอุปสรรคที่พบ และสิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ

.....

.....

.....

.....